

Še ni minula dobra ura, kar se je vrnila hčerka in — mati je zdrava in krepka vstala iz postelje.

Mati in hčerka ste sedeli za mizo, na kateri je stala cvetica. Hčerka je pripovedovala vso dogodbo s palčkom in pozneje kakor po navadi ste šle ta večer spat.

Kadar se drugo jutro vzbudite, bil je njiju prvi pogled na cvetico. Ali cvetice ni bilo nikjer, izginila je, kakor je dejal palček. Ali prt na mizi vender ni bil prazen. Mati je stopila k mizi in ostrmelala. Prt je bil poln — svetlih cekinov. Prešteli ste jih; bilo jih je trideset. Ta vsota jima je odvrnila siromaštvo od hiše, in od sih dob se jima je dobro godilo ves čas njiju življenja.

Miljenko Devojan.

— x —

Kako se je Ivan učil latinski.

„Oče!“ reče nekega dne Ivan, „jaz nečem biti priprost človek, jaz hočem biti gospod.“

„To je pač lahko reči,“ odgovoré oče. „Tudi jaz bi bil zadovoljen, če bi me kdo napravil velicega gospoda! Ali ne veš Ivan, da mora vsak gospod znati latinski?“

„No, kaj pa je to! Jaz idem po svetu in se bom kmalu naučil latinski.“

„Ako misliš, da je to tako lahko, pa pojdi in skušaj!“ odgovoré oče.

Ivan si natlači žepe s kruhom in gre v svet učit se latinski. Ni mislil, da je svet tako velik, ker šel je naravnost za nosom izpod domače strehe. Ker ni prišel vse svoje žive dni iz domače vasi, čudil se je zeló, ko je stopil na prvi hrib in ugledal pred seboj kos svetá, katerega niti pregledati ni mogel.

„Jojmina,“ vzkliknil je Ivan, „to je velika ravná, kdaj jo bodem imel za seboj?“

Šel je zatorej po tem velikem svetu dalje in kderkoli je srečal kakega gospoda, pazil je, kaj da govori, misleč, da je to latinski. Ni trajalo dolgo, da zagleda gospoda, ki je stal na dvorišči in nekemu rekel: „Sod okrogli.“ Te dve besedi je slišal Ivan in takój ju je desetkrat ponovil, da bi ju ne pozabil. Šel je dalje in videl zopet gospoda, ki je pri oknu gledal. Pod oknom pa je stal deček, gledal nekega ptiča in klical. „Ris tu pije!“

„Sod okrogli — ris tu pije“ je ponavljal Ivan in šel dalje. „Zdaj znam uže pet latinskih besed, in za trdno se nádejam, da postanem gospod!“ Sto korakov dalje je stal zopet nek gospod in ukazoval hlapcu, kazoč na kola: „Tu so kôla!“

„Sod okrogli — ris tu pije — tu so kôla“ ponavljal je Ivan, in ko je to dobro znal, poškočil je od velike radosti in govoril sam v sebi: „Ne vem, kaj so oče mislili; vsaj se učim latinski igrave in kmalu bodem znal latinski bolje nego svoj materini jezik.“

Šel je zopet kakih dve sto korakov dalje. Cesta ga je peljala okolo vrta, v katerem je kopal vrtnar. Kar pride gospodar na vrt in zakliče oblastno: „Tu-le koplji!“

„Sod okrogli — ris tu pije — tu so kôla — tu-le koplji“ govoril je Ivan in šel dalje. Najedenkrat pa se ustavi, začne premišljevati in reče:

„Zakaj naj bi se toliko latinski učil! Naš gospod, cerkveni pevovodja, ne umeje mnogo več in je vender gospod! Ako bi se moral še veliko takih besed naučiti, zapomnil bi si jih, ali lahko bi se mi pri tem pamet zmedla!“ Pri tem modrem premišljevanji izpodtaknil se je Ivan ob kamen in potem letel domov, kakor bi ga kdo podil.

„Glejte no, Ivan je že domá,“ začudijo se oče, ko je stopil v vežo.
„No, kako pa znaš latinski?“

„Sođ okrogli — ris tu pije,“ odgovori Ivan s ponosnim glasom. Trdno je bil namreč sklenil, da ne bode drugače govoril nego latinski.

„Kaj blebetaš, kar nihče ne umeje!“ zagodrnajo oče nad Ivanom.

A mati, ki jim vest ni dala mirú, vprašajo ga čez nekoliko časa: „Kje pa si hodil ves dan, deček moj?“

„Tu so kóla — tu-le koplji,“ odgovori na to Ivan.

„Ali se ti je pamet znešala, da tako odgovarjaš?“ hudovali so se mati. Ali Ivan je začel od novega svojo latinsko pesenco, in naj bi ga vprašal kdorkoli in o čemurkoli, odgovoril ni drugega nego: „sođ okrogli — ris tu pije — tú so kóla — tu-le koplji.“ In ker je to prav hitro izgovarjal, vedel ni nihče, kaj govori.

„Oče!“ rečejo za nekoliko dni mati svojemu možu, „najin sin Ivan je zblaznel; govori nekaj, a sam ne ve kaj. Morala sem vprašati starega pastirja, kaj bi mu pomoglo. Zdaj vem.“

„Nu, kaj pa?“

„Svetoval mi je, da bi mu z viška in nenadoma vtila mrzle vode na glavo. Tako mu bode njegova domišljija kmalu prešla.“ — „To moraš takój poskusiti, ker ravno zdaj sedi pod hlevom ves zamišljen,“ reko oče. „Idi, vzemi vedro mrzle vode, zlezi na hlev in izlij skozi okno vodo nanj; videli bodemo, če to pomaga.“

Mati vzamejo vedro vode, zlezejo na hlev in jo zlijó v trenutku na zamišljenega latince. Ta poskoči, prime se za glavo in vpije na vse grlo: „Oče, mati, pomagajta, o moja glava!“

Oče pridejo, in kakor bi o vsem tem ničesar ne vedeli, vprašajo začudeni: „Kaj pa je? kaj se ti je zgodilo?“

„Sedel sem in premišljeval latinski, kar najedenkrat, kakor bi se nebo odtrgalo in me pokončati hotelo, bil sem moker do kože,“ toži Ivan.

Jaz sem mislil, da si pozabil slovenski govoriti, a zdaj slišim, da še dobro znaš,“ smijali so se oče.

„Ravno zdaj v trenutku sem pozabil latinski,“ reče Ivan.

„Sam Bog ti je to misel vzel, ker je boljše, da ostaneš stari, pošteni Ivan, nego pa blazen gospod. Zapomni si to!“

Po teh besedah gredó oče naravnost k materi in reko: „Ivan je ozdravljen; Bog hotel, da mu take misli ne pridejo več v glavo.“

Oče so prav govorili. Od te dobe je govoril Ivan razločno slovenski in se ni hotel nikdar več učiti latinski.

(Iz „Češćine“ preložil H. Podkrajšek.)